

**SÉANCE DU JEUDI 27 NOVEMBRE 1997**  
**VERGADERING VAN DONDERDAG 27 NOVEMBER 1997**

---

**SOMMAIRE :****EXCUSÉS :**

Page 3804.

**MESSAGE :**

Page 3804.

Chambre des représentants.

**COMMUNICATIONS :**

Page 3804.

1. Cour d'arbitrage.
2. Parlement européen.
3. Conseil central de l'économie.

**PÉTITIONS :**

Page 3805.

**NON-ÉVOCATIONS :**

Page 3806.

**PROJETS DE LOI (Dépôt) :**

Page 3806.

Projet de loi portant assentiment au Traité d'entente et de coopération entre le Royaume de Belgique, la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande de Belgique, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne de Belgique, la Région flamande de Belgique, la Région de Bruxelles-Capitale de Belgique et l'Ukraine, signé à Bruxelles le 23 avril 1997.

Projet de loi portant assentiment au Traité entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant la construction d'une liaison ferroviaire pour trains à grande vitesse entre Rotterdam et Anvers, signé à Bruxelles, le 21 décembre 1996.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998  
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

**INHOUDSOPGAVE :****VERONTSCHULDIGD :**

Bladzijde 3804.

**BOODSCHAP :**

Bladzijde 3804.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

**MEDEDELINGEN :**

Bladzijde 3804.

1. Arbitragehof.
2. Europees Parlement.
3. Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

**VERZOEKSCRIFTEN :**

Bladzijde 3805.

**NON-EVOCATIES :**

Bladzijde 3806.

**WETSONTWERPEN (Indiening) :**

Bladzijde 3806.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake verstandhouding en samenwerking tussen het Koninkrijk België, de Vlaamse Gemeenschap van België, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Vlaamse Gewest van België, het Waalse Gewest van België, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van België en Oekraïne, ondertekend te Brussel op 23 april 1997.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de aanleg van een spoorverbinding voor hogesnelheidstreinen tussen Rotterdam en Antwerpen, ondertekend te Brussel op 21 december 1996.

Projet de loi portant assentiment à la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer, faite à Montégo Bay le 10 décembre 1982 et l'Accord relatif à l'application de la partie XI de la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer du 10 décembre 1982, fait à New York le 28 juillet 1994.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 3806.

**MM. Boutmans et Jonckheer.** — Proposition de loi interdisant les exhibitions d'acrobatie aérienne.

**M. Verreycken.** — Proposition de loi abrogeant la loi du 15 février 1993 créant un Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme.

**M. Destexhe.** — Proposition de loi visant à responsabiliser les commerçants et les utilisateurs de bancs solaires.

**M. Caluwé et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'article 5 de la loi du 27 décembre 1994 portant assentiment de l'Accord relatif à la perception d'un droit d'usage pour l'utilisation de certaines routes par des véhicules utilitaires lourds, signé à Bruxelles le 9 février 1994, entre les Gouvernements de la République fédérale d'Allemagne, du Royaume du Danemark, du Grand-Duché de Luxembourg et du Royaume des Pays-Bas et instaurant une Eurovignette, conformément à la directive 93/89/C.E.E. du Conseil des Communautés européennes du 25 octobre 1993.

**M. Ph. Charlier.** — Proposition de loi modifiant l'article 104 du Code des impôts sur les revenus 1992 afin de permettre la déductibilité des libéralités faites en argent aux refuges pour animaux agréés.

**M. D'Hooghe et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 20 du 20 juillet 1970 fixant les taux de la taxe sur la valeur ajoutée et déterminant la répartition des biens et des services selon ces taux.

**Mme Willame-Boonen et consorts.** — Proposition de loi modifiant la loi du 30 juillet 1963 concernant le régime linguistique dans l'enseignement.

**Mme Milquet.** — Proposition de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

**Mme Willame-Boonen et consorts.** — Proposition de loi spéciale modifiant la loi du 30 juillet 1963 concernant le régime linguistique dans l'enseignement.

**M. Mahoux.** — Proposition de résolution relative au commerce international des armes.

**Mme de Bethune.** — Proposition de résolution relative à l'instauration d'une journée des droits de l'enfant.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 3807.

**M. Devolder** au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «la protection déficiente de la santé publique par suite de la limitation du nombre des heures de contrôle dans le secteur du poisson et par le manque de direction de l'I.E.V.».

**M. Bourgeois** au ministre de la Défense nationale sur «la restructuration du service médical de l'armée».

**Mme Lizin** au ministre des Affaires étrangères sur «la situation à Cuba».

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, gedaan te Montego Bay op 10 december 1982 en de Overeenkomst inzake de tenuitvoerlegging van deel XI van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee van 10 december 1982, gedaan te New York op 28 juli 1994.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 3806.

**De heren Boutmans en Jonckheer.** — Wetsvoorstel houdende een verbod op luchtvaartacrobatieshows.

**De heer Verreycken.** — Wetsvoorstel tot opheffing van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

**De heer Destexhe.** — Wetsvoorstel strekkende om de exploitanten en de klanten van zonnecentra een groter verantwoordelijkheidsbesef bij te brengen.

**De heer Caluwé c.s.** — Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 5 van de wet van 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens, ondertekend te Brussel op 9 februari 1994 door de Regeringen van het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden, en tot invoering van een Eurovignet overeenkomstig richtlijn 93/89/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 oktober 1993.

**De heer Ph. Charlier.** — Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 104 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 teneinde de giften in geld aan erkende dierenasielen fiscaal aftrekbaar te maken.

**De heer D'Hooghe c.s.** — Wetsvoorstel tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 20 van 20 juli 1970 tot vaststelling van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde en tot indeling van de goederen en de diensten bij die tarieven.

**Mevrouw Willame-Boonen c.s.** — Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs.

**Mevrouw Milquet.** — Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

**Mevrouw Willame-Boonen c.s.** — Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs.

**De heer Mahoux.** — Voorstel van resolutie betreffende de internationale wapenhandel.

**Mevrouw de Bethune.** — Voorstel van resolutie betreffende de instelling van een dag voor de rechten van het kind.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 3807.

**De heer Devolder** aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de falende bescherming van de volksgezondheid door het beperken van het aantal keuringsuren in de vissector en door het gebrek aan leiding van het IVK».

**De heer Bourgeois** aan de minister van Landsverdediging over «de herstructurering van de medische dienst van het leger».

**Mevrouw Lizin** aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Cuba».

**Mme Lizin** au Premier ministre sur «le conflit chez Electrabel à propos de la réduction du temps de travail et la création d'emplois stables».

**Mevrouw Lizin** aan de eerste minister over «het conflict bij Electrabel dat betrekking heeft op arbeidstijdverkorting en het scheppen van stabiele banen».

DÉCÈS D'ANCIENS SÉNATEURS :

Page 3807.

OVERLIJDEN VAN OUD-SENATOREN :

Bladzijde 3807.

PROJET DE LOI (Discussion) :

Projet de loi interdisant la publicité pour les produits du tabac (Évocation).

WETSONTWERP (Bespreking) :

Wetsontwerp houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten (Evocatie).

Discussion générale. — *Orateurs* : **Mmes Van der Wildt**, rapporteuse, **Nelis-Van Liedekerke**, **M. Foret**, **Mme Delcourt-Pêtre**, **MM. Verreycken**, **Loones**, **Mme Dardenne**, **M. Ph. Charlier**, p. 3807.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **de dames Van der Wildt**, rapporteur, **Nelis-Van Liedekerke**, **de heer Foret**, **mevrouw Delcourt-Pêtre**, **de heren Verreycken**, **Loones**, **mevrouw Dardenne**, **de heer Ph. Charlier**, blz. 3807.

Examen d'articles, p. 3812.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 3812.

FÉLICITATIONS DE M. LE PRÉSIDENT :

Page 3814.

GELUKWENSEN VAN DE VOORZITTER :

Bladzijde 3814.

COMMISSION D'ENQUÊTE PARLEMENTAIRE CONCERNANT LES ÉVÉNEMENTS DU RWANDA :

Page 3814.

PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSCOMMISSIE BETREFFENDE DE GEBEURTENISSEN IN RWANDA :

Bladzijde 3814.

PROJET DE LOI (Votes) :

Projet de loi interdisant la publicité pour les produits du tabac (Évocation).

ONTWERP VAN WET (Stemmingen) :

Wetsontwerp houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten (Evocatie).

Vote sur la proposition de M. Verreycken. — Explications de vote: *Orateurs*: **MM. Loones**, **Boutmans**, p. 3814.

Stemming over het voorstel van de heer Verreycken. — Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Loones**, **Boutmans**, blz. 3814.

Votes réservés, p. 3815.

Aangehouden stemmingen, blz. 3815.

Explications de vote: *Orateurs*: **M. Boutmans**, **Mmes Van der Wildt**, **Dardenne**, **M. Loones**, p. 3816.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heer Boutmans**, **de dames Van der Wildt**, **Dardenne**, **de heer Loones**, blz. 3816.

Vote sur l'ensemble, p. 3819.

Stemming over het geheel, blz. 3819.

Explications de vote: *Orateurs*: **M. Happart**, **Mme Van der Wildt**, **MM. Boutmans**, **Verreycken**, **Mme Dardenne**, **M. Loones**, **Mmes Willame-Boonen**, **Cantillon**, **MM. Staes**, **Foret**, **Mme Nelis-Van Liedekerke**, p. 3818.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heer Happart**, **mevrouw Van der Wildt**, **de heren Boutmans**, **Verreycken**, **mevrouw Dardenne**, **de heer Loones**, **de dames Willame-Boonen**, **Cantillon**, **de heren Staes**, **Foret**, **mevrouw Nelis-Van Liedekerke**, blz. 3818.

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT :

Page 3819.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER :

Bladzijde 3819.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 3820.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 3820.

PRÉSIDENCE DE **MME SÉMER**, DOYENNE D'ÂGE  
VOORZITTERSCHAP VAN **MEVROUW SÉMER**, OUDSTE LID IN JAREN

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.  
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 16 h 15.  
De vergadering wordt geopend om 16.15 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Cornet d'Elzies, empêchée; MM. Coveliers et Vautmans, en mission à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Cornet d'Elzies, belet; de heren Coveliers en Vautmans, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAP

*Kamer van volksvertegenwoordigers*

MESSAGE

*Chambre des représentants*

**De voorzitter.** — Bij boodschap van 20 november 1997 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals het ter vergadering van 20 november 1997 werd aangenomen:

*Artikel 78*

Wetsontwerp betreffende de deelneming van België aan de zevende wedersamenstelling van de werkmiddelen van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 21 november 1997; de uiterste datum voor evocatie is maandag 8 december 1997.

Par message du 20 novembre 1997, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance du 20 novembre 1997:

*Article 78*

Projet de loi relatif à la contribution de la Belgique à la septième reconstitution des ressources du Fonds africain de développement.

— Le projet de loi a été reçu le 21 novembre 1997; la date limite pour l'évocation est le lundi 8 décembre 1997.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

*Arbitragehof — Cour d'arbitrage*

**De voorzitter.** — Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van hoofdstuk V «Successierechten» van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997, ingesteld door A. Michaux e.a.; de Koning Boudewijnstichting e.a.; H.A. Segers e.a.; door de Ministerraad en door M. Van Santfoort e.a. (rolnummers 1101, 1106, 1113, 1116, 1120 en 1175, samengevoegde zaken).

En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat les recours en annulation partielle du chapitre V «Droits de succession» du décret de la Communauté flamande du 20 décembre 1996 contenant diverses mesures d'accompagnement du budget 1997, introduits par A. Michaux e.a., par la Fondation Roi Baudouin e.a.; par N.A. Segers, par le Conseil des ministres et par M. Van Santfoort e.a. (numéros du rôle 1101, 1106, 1113, 1116, 1120 et 1175, affaires jointes).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van:

1. de prejudiciële vraag over artikel 39 van de wet van 13 juli 1976 betreffende de getalsterkte aan officieren en de statuten van het personeel van de krijgsmacht (rolnummer 1164);

2. de prejudiciële vraag over de artikelen 4 en 10, eerste lid, van de wet van 20 mei 1994 houdende statuut van de militairen korte termijn, gesteld door de Raad van State (rolnummer 1165);

3. de prejudiciële vragen over artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals, enerzijds, ingevoegd bij de wet van 30 december 1992 en, anderzijds, gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, gesteld door het Arbeidshof te Antwerpen en door het Arbeidshof te Brussel (rolnummers 1166, 1173 en 1174).

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. la question préjudicielle concernant l'article 39 de la loi du 13 juillet 1976 relative aux effectifs en officiers et aux statuts du personnel des forces armées, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 1164);

2. la question préjudicielle concernant les articles 4 et 10, alinéa 1<sup>er</sup>, de la loi du 20 mai 1994 portant statut des militaires court terme, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 1165);

3. les questions préjudicielles concernant l'article 57, § 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, d'une part, tel qu'il a été inséré par la loi du 30 décembre 1992, et, d'autre part, tel qu'il a été modifié par l'article 65 de la loi du 15 juillet 1996, posées par la Cour du travail d'Anvers et par la Cour du travail de Bruxelles (numéros du rôle 1166, 1173 et 1174).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de voorzitter van de Senaat van :

1. het arrest nr. 70/97, uitgesproken op 18 november 1997, in zake de prejudiciële vragen betreffende artikel 11 van de wet van 1 juli 1983 «tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen in uitvoering van artikel 2 van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning», in zoverre daardoor artikel 2, § 4, wordt bekrachtigd van het koninklijk besluit nr. 149 van 30 december 1982 «tot wijziging van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen en van het koninklijk besluit nr. 48 van 22 juni 1982 tot wijziging van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen inzake investeringsafrek, meerwaarden en afschrijvingen», gesteld door het Hof van Beroep te Gent (rolnummers 1004, 1005 en 1006);

2. het arrest nr. 71/97, uitgesproken op 20 november 1997, in zake het beroep tot vernietiging van de artikelen 143 tot 146 van de wet van 29 april 1996 houdende sociale bepalingen, waarbij de artikelen 15, 16, 17<sup>quater</sup> en 17<sup>quinquies</sup> van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, worden gewijzigd en aangevuld, ingesteld door de Vlaamse regering (rolnummer 998).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. l'arrêt n° 70/97, rendu le 18 novembre 1997, en cause des questions préjudicielles concernant l'article 11 de la loi du 1<sup>er</sup> juillet 1983 «portant confirmation des arrêtés royaux pris en exécution de l'article 2 de la loi du 2 février 1982 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi», en tant que cet article confirme l'article 2, § 4, de l'arrêté royal n° 149 du 30 décembre 1982 «modifiant le Code des impôts sur les revenus et l'arrêté royal n° 48 du 22 juin 1982 modifiant le Code des impôts sur les revenus en matière de déduction pour investissement, de plus-values et d'amortissements», posées par la Cour d'appel de Gand (numéros du rôle 1004, 1005 et 1006);

2. l'arrêt n° 71/97, rendu le 20 novembre 1997, en cause du recours en annulation des articles 143 à 146 de la loi du 29 avril 1996 portant des dispositions sociales, qui modifient et complètent les articles 15, 16, 17<sup>quater</sup> et 17<sup>quinquies</sup> de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, introduit par le gouvernement flamand (numéro du rôle 998).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

#### *Europees Parlement — Parlement européen*

**De voorzitter.** — Bij brief van 17 november 1997 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden :

a) een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement inzake het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad inzake de sluiting van een overeenkomst in de vorm van een

briefwisseling betreffende de wijziging van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Islamitische Republiek Mauritanië tot samenwerking op het gebied van de zeevisserij;

b) een resolutie over de mededeling van de Commissie over de bestrijding van kindersekstoerisme en het memorandum over de bijdrage van de Europese Unie aan de versterking van de bestrijding van seksueel misbruik en exploitatie van kinderen;

c) een resolutie over het gemeenschappelijk visserijbeleid na 2002,

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 5 tot en met 6 november 1997.

Par lettre du 17 novembre 1997, le président du Parlement européen a transmis au Sénat :

a) une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition de règlement du Conseil concernant la conclusion de l'accord sous forme d'échange de lettres modifiant l'accord de coopération en matière de pêches maritimes entre la Communauté européenne et la République islamique de Mauritanie;

b) une résolution sur la communication de la Commission sur la lutte contre le tourisme sexuel impliquant des enfants et l'aide-mémoire sur la contribution de l'Union européenne au renforcement de la lutte contre l'abus et l'exploitation sexuels des enfants;

c) une résolution sur la politique commune de la pêche après l'an 2002,

adoptées au cours de la période de session du 5 au 6 novembre 1997.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

#### *Centrale Raad voor het Bedrijfsleven*

##### *Conseil central de l'économie*

**De voorzitter.** — Bij brief van 12 november 1997 heeft de voorzitter van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven aan de voorzitter van de Senaat overgemaakt, het advies over de buitenlandse investeringen in België.

Dit advies werd door de raad uitgebracht op verzoek van de vice-eerste minister en minister voor Economie en Telecommunicatie.

Par lettre du 12 novembre 1997, le président du Conseil central de l'économie a transmis au président du Sénat, l'avis relatif aux investissements étrangers en Belgique.

Cet avis a été émis par le conseil à la demande du vice-premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications.

— Neergelegd ter griffie.

Dépôt au greffe.

#### VERZOEKSCHRIFTEN — PÉTITIONS

**De voorzitter.** — Bij verzoekschrift uit Alken zendt de voorzitter van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van deze gemeente aan de Senaat een motie over inzake de politieke vluchtelingen, aangenomen door de Raad voor Maatschappelijk Welzijn op 4 november 1997.

Par pétition établie à Alken, le président du centre public d'aide sociale de cette commune transmet au Sénat une motion relative aux réfugiés politiques, adoptée par le Conseil de l'aide sociale le 4 novembre 1997.

— Verzending naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, belast met de verzoekschriften.

Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, chargée des pétitions.

## NON-EVOCATIES — NON-ÉVOCATIONS

**De voorzitter.** — Bij boodschappen van 25 november 1997 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, de volgende niet-geëvoceerde wetsontwerpen:

1° Wetsontwerp betreffende het statuut in België van de Hoge Vertegenwoordiger die belast is met de uitvoering op burgerlijk gebied van het Vredesakkoord voor Bosnië-Herzegovina;

2° Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 10 april 1995 betreffende de herverdeling van de arbeid in de openbare sector.

Par messages du 25 novembre 1997, le Sénat a retourné à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, les projets de loi non évoqués qui suivent:

1° Projet de loi relatif au statut en Belgique du Haut Représentant, chargé de la mise en application, dans le domaine civil, de l'Accord de paix pour la Bosnie-Herzégovine;

2° Projet de loi modifiant la loi du 10 avril 1995 relative à la redistribution du travail dans le secteur public.

— Voor kennisgeving aangenomen

Pris pour notification.

## WETSONTWERPEN — PROJETS DE LOI

*Indiening — Dépôt*

**De voorzitter.** — De regering heeft volgende wetsontwerpen ingediend:

1° Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake verstandhouding en samenwerking tussen het Koninkrijk België, de Vlaamse Gemeenschap van België, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Vlaamse Gewest van België, het Waalse Gewest van België, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van België en Oekraïne, ondertekend te Brussel op 23 april 1997;

— Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

2° Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de aanleg van een spoorverbinding voor hogesnelheidstreinen tussen Rotterdam en Antwerpen, ondertekend te Brussel op 21 december 1996;

— Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

3° Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, gedaan te Montego Bay op 10 december 1982 en de Overeenkomst inzake de tenuitvoerlegging van deel XI van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee van 10 december 1982, gedaan te New York op 28 juli 1994.

— Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Le gouvernement a déposé les projets de loi ci-après:

1° Projet de loi portant assentiment au Traité d'entente et de coopération entre le Royaume de Belgique, la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande de Belgique, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne de Belgique, la Région flamande de Belgique, la Région de Bruxelles-Capitale de Belgique et l'Ukraine, signé à Bruxelles le 23 avril 1997;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

2° Projet de loi portant assentiment au Traité entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant la construction d'une liaison ferroviaire pour trains à grande vitesse entre Rotterdam et Anvers, signé à Bruxelles, le 21 décembre 1996;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

3° Projet de loi portant assentiment à la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer, faite à Montego Bay le 10 décembre 1982 et l'Accord relatif à l'application de la partie XI de la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer du 10 décembre 1982, fait à New York le 28 juillet 1994.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Deze wetsontwerpen zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Ces projets de loi seront imprimés et distribués.

## VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

*Indiening — Dépôt*

**De voorzitter.** — De volgende voorstellen werden ingediend:

A. Wetsvoorstellen:

*Artikel 81*

1° Wetsvoorstel houdende een verbod op luchtvaart-acrobatieshows (van de heren Boutmans en Jonckheer);

2° Wetsvoorstel tot opheffing van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (van de heer Verreycken);

3° Wetsvoorstel strekkende om de exploitanten en de klanten van zonnecentra een groter verantwoordelijkheidsbesef bij te brengen (van de heer Destexhe);

4° Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 5 van de wet van 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens, ondertekend te Brussel op 9 februari 1994 door de Regeringen van het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden, en tot invoering van een Eurovignet overeenkomstig richtlijn 93/89/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 oktober 1993 (van de heer Caluwé c.s.);

5° Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 104 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 teneinde de giften in geld aan erkende dierenasielen fiscaal aftrekbaar te maken (van de heer Ph. Charlier);

6° Wetsvoorstel tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 20 van 20 juli 1970 tot vaststelling van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde en tot indeling van de goederen en de diensten bij die tarieven (van de heer D'Hooghe c.s.);

7° Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs (van mevrouw Willame-Boonen c.s.);

8° Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (van mevrouw Milquet).

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

B. Voorstellen van bijzondere wet:

*Artikel 77*

1° Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs (van mevrouw Willame-Boonen c.s.).

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

C. Voorstellen van resolutie:

1° Voorstel van resolutie betreffende de internationale wapenhandel (van de heer Ph. Mahoux);

2° Voorstel van resolutie betreffende de instelling van een dag voor de rechten van het kind (van mevrouw de Bethune).

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Les propositions ci-après ont été déposées :

A. Propositions de loi :

*Article 81*

1<sup>o</sup> Proposition de loi interdisant les exhibitions d'acrobatie aérienne (de MM. Boutmans et Jonckheer);

2<sup>o</sup> Proposition de loi abrogeant la loi du 15 février 1993 créant un Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme (de M. Verreycken);

3<sup>o</sup> Proposition de loi visant à responsabiliser les commerçants et les utilisateurs de bancs solaires (de M. Destexhe);

4<sup>o</sup> Proposition de loi modifiant l'article 5 de la loi du 27 décembre 1994 portant assentiment de l'Accord relatif à la perception d'un droit d'usage pour l'utilisation de certaines routes par des véhicules utilitaires lourds, signé à Bruxelles le 9 février 1994, entre les Gouvernements de la République fédérale d'Allemagne, du Royaume de Belgique, du Royaume du Danemark, du Grand-Duché de Luxembourg et du Royaume des Pays-Bas et instaurant une Eurovignette, conformément à la directive 93/89/CEE du Conseil des Communautés européennes du 25 octobre 1993 (de M. Caluwé et consorts);

5<sup>o</sup> Proposition de loi modifiant l'article 104 du Code des impôts sur les revenus 1992 afin de permettre la déductibilité des libéralités faites en argent aux refuges pour animaux agréés (de M. Ph. Charlier);

6<sup>o</sup> Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n<sup>o</sup> 20 du 20 juillet 1970 fixant les taux de la taxe sur la valeur ajoutée et déterminant la répartition des biens et des services selon ces taux (de M. D'Hooghe et consorts);

7<sup>o</sup> Proposition de loi modifiant la loi du 30 juillet 1963 concernant le régime linguistique dans l'enseignement (de Mme Willame-Boonen et consorts);

8<sup>o</sup> Proposition de loi modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (de Mme Milquet).

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

B. Propositions de loi spéciale :

*Article 77*

1<sup>o</sup> Proposition de loi spéciale modifiant la loi du 30 juillet 1963 concernant le régime linguistique dans l'enseignement (de Mme Willame-Boonen et consorts).

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

C. Proposition de résolution :

1<sup>o</sup> Proposition de résolution relative au commerce international des armes (de M. Ph. Mahoux);

2<sup>o</sup> Proposition de résolution relative à l'instauration d'une journée des droits de l'enfant (de Mme de Bethune).

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

VRAGEN OM UITLEG — DEMANDES D'EXPLICATIONS

*Indiening — Dépôt*

**De voorzitter.** — Het bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Devolder aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de falende bescherming van de volksgezondheid door het beperken van het aantal keuringsuren in de vissector en door het gebrek aan leiding van het IVK»;

2. van de heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «de herstructurering van de medische dienst van het leger»;

3. van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Cuba»;

4. van mevrouw Lizin aan de eerste minister over «het conflict bij Electrabel dat betrekking heeft op arbeidstijdverkorting en het scheppen van stabiele banen».

Deze vragen worden verzonden naar de plenaire vergadering.

Le bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Devolder au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «la protection déficiente de la santé publique par suite de la limitation du nombre des heures de contrôle dans le secteur du poisson et par le manque de direction de l'I.E.V.»;

2. de M. Bourgeois au ministre de la Défense nationale sur «la restructuration du service médical de l'armée»;

3. de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la situation à Cuba»;

4. de Mme Lizin au Premier ministre sur «le conflit chez Electrabel à propos de la réduction du temps de travail et la création d'emplois stables».

Ces demandes sont envoyées à la séance plénière.

OVERLIJDEN VAN OUD-SENATOREN

DÉCÈS D'ANCIENS SÉNATEURS

**De voorzitter.** — De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de volgende oud-senatoren :

— de heer Clement Prieels, gewezen provinciaal senator voor Oost-Vlaanderen;

— de heer Willy Hiernaux, gewezen provinciaal senator voor Henegouwen.

Uw voorzitter betuigt het rouwbeklag van de vergadering aan de families van onze betreunde gewezen medeleden.

Le Sénat a appris avec un vif regret le décès des anciens sénateurs suivants :

— M. Clement Prieels, ancien sénateur provincial de Flandre orientale;

— M. Willy Hiernaux, ancien sénateur provincial du Hainaut.

Votre président adresse les condoléances de l'assemblée aux familles de nos regrettés anciens collègues.

WETSONTWERP HOUDENDE VERBOD OP DE RECLAME VOOR TABAKSPRODUCTEN (EVOCATIE)

*Heropening van de algemene bespreking*

*Aanvullend verslag*

*Artikelsgewijze bespreking*

PROJET DE LOI INTERDISANT LA PUBLICITÉ POUR LES PRODUITS DU TABAC (ÉVOCATION)

*Réouverture de la discussion générale*

*Rapport complémentaire*

*Examen d'articles*

**De voorzitter.** — Aan de orde is de bespreking van het wetsontwerp. Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie geamendeerde tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-520/22 van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

L'ordre du jour appelle l'examen du projet de loi. Conformément à notre règlement, le texte amendé par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n<sup>o</sup> 1-520/22 de la commission des Affaires sociales du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is heropend.

La discussion générale est rouverte.

Wij luisteren eerst naar het aanvullend verslag uitgebracht namens de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Nous devons tout d'abord entendre le rapport complémentaire fait au nom de la commission des Affaires sociales.

Het woord is aan mevrouw Van der Wildt, corapporteur.

**Mevrouw Van der Wildt** (SP), corapporteur. — Mevrouw de voorzitter, ik breng verslag uit mede uit naam van mevrouw Delcourt.

Op vraag van de plenaire vergadering van de Senaat heeft de commissie voor de Sociale Aangelegenheden de nieuw ingediende amendementen op het wetsontwerp inzake het verbod op tabaksreclame besproken. Ik zal deze bespreking samenvatten in drie delen: de parlementaire procedure, de stand van zaken op Europees vlak en de inhoud van de amendementen.

Wat de procedure betreft, was de commissie van oordeel dat het maandenlange werk van de Senaat niet door een overschrijding van de advocatietermijn mocht worden tenietgedaan. De bespreking in de commissie mag dan ook niet worden aangezien als een verdragingsmanoeuvre of een poging tot overschrijding van deze termijn. De bijkomende besprekingen in de commissie hadden tot doel de bijkomende amendementen en de mogelijkheid van een consensus terzake te onderzoeken.

De commissie heeft zich dan ook unaniem uitgesproken voor een strikte inachtnaam van de advocatietermijn of voor een eventuele verlenging van deze laatste om de werkzaamheden tot een zinvol einde te brengen.

Op het Europese niveau zal de Raad van ministers de aangelegenheid op 4 december bespreken.

Volgens de minister wordt op dit ogenblik gezocht naar een compromis; er wordt gedacht hetzij aan het uitstel van het algemeen verbod, hetzij aan het uitstel van het verbod op de sponsoring. De Europese werkgroep van het Comité van Permanente Vertegenwoordigers heeft als laatste compromis een uitstel van 24 maanden de facto, plus drie jaar, voorgesteld. De overgangperiode zou dus tussen de drie en de vijf jaar bedragen. De vraag of België in deze een voortrekkersrol moet vervullen door vooraf reeds verder te gaan dan een mogelijk Europees compromisvoorstel, wordt door de commissieleden verdeeld beoordeeld. Volgens sommigen zou België een sterk signaal kunnen geven aan de andere Europese partners, maar anderen zijn van mening dat een Belgisch standpunt en een Belgische wet die verder gaat dan een mogelijk Europees compromis, voor België nadelig zou zijn.

Tot slot ga ik kort in op de inhoud van de amendementen. Deze kunnen worden gegroepeerd rond de volgende essentiële thema's. Een terugkeer naar de oorspronkelijke tekst die door de Kamer werd overgezonden, met behoud echter van het reeds aanvaarde amendement-Coene op de uitgebreide merknamen. Een uitzondering voor sponsoring van motorsporten en culturele evenementen voor een termijn van drie jaar, die kan worden verlengd. Met een bijkomend amendement werd de mogelijkheid tot verlenging beperkt tot eenmaal, met een uitzondering voor sponsoring voor motorsporten en culturele evenementen voor een termijn van drie jaar, die echter niet verlengbaar is. Na de discussie die hierop volgde, werden bijkomende amendementen ingediend om de inwerkingtreding van de wet tot het jaar 2002 of 2005 uit te stellen.

De tekst die vandaag na de stemming in de commissie aan de plenaire vergadering van de Senaat wordt voorgelegd is bijna identiek aan de tekst die op 13 november werd besproken. Alleen het aanvullend amendement dat bepaalt dat de uitzondering voor de sponsoring van motorsporten en culturele evenementen slechts eenmaal verlengbaar is, werd aanvaard. Alle andere amendementen werden meerderheid tegen minderheid verworpen. Het aldus geamendeerde wetsontwerp werd in zijn geheel aangenomen met 7 stemmen tegen 5, bij 2 onthoudingen. (*Applaus.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Nelis.

**Mevrouw Nelis-Van Liedekerke** (VLD). — Mevrouw de voorzitter, de evocatie van dit wetsontwerp is niet van een leien dakje gelopen. Het eerste stuk van de Senaat dateert van 10 januari 1997 en we zijn nu 27 november. Wel heeft de Senaat

zijn rol van bezinningskamer gespeeld door het organiseren van hoorzittingen van de sector, zowel in de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden als in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Het was immers de bedoeling na te denken over de doeltreffendheid van de voorgestelde maatregelen.

In beide commissies bleek echter snel dat het om een controversiële materie gaat. De talrijke vergaderingen, de reeksen amendementen, die ook nog in de plenaire vergadering werden ingediend, en de soms toch wel heftige discussies toonden aan dat er duidelijke meningsverschillen bestaan en dat sponsoring voor bepaalde evenementen van fundamenteel belang is.

Ook de VLD is ervan overtuigd dat roken de gezondheid schaadt, maar wij zijn er niet van overtuigd dat het wetsontwerp het beoogde doel zal bereiken, namelijk een vermindering van het tabaksverbruik met het oog op een verbetering van de volksgezondheid. In de wetenschappelijke literatuur wordt geen eenduidige, ondubbelzinnige band aangetoond tussen het rookgedrag en de tabaksreclame. Er is overigens een gebrek aan wetenschappelijk materiaal dat uitsluitend kan bieden over de invloed van reclame op de consumptie van tabaksproducten. Studies spreken elkaar tegen, zoals ook bleek tijdens de hoorzittingen. De ervaringen in het buitenland zijn al evenmin eenduidig, want in bepaalde landen is het gebruik van tabaksproducten toegenomen ondanks het verbod op tabaksreclame. Tabaksverbruik uitsluitend met verbodsbepalingen bekampen zal eerder een negatief resultaat opleveren. Er moet veeleer worden geopteerd voor een beleid dat de jongeren informeert en tot zelfreflectie stimuleert, zodat ze worden gemotiveerd om niet meer te roken. Niet roken moet sociaal aantrekkelijk worden gemaakt.

Het ontwerp dreigt ook nefaste gevolgen te hebben voor de werkgelegenheid. Bovendien werkt het oneerlijke concurrentie met het buitenland in de hand. Belgische merken, die het moeten hebben van binnenlandse reclame, worden immers gediscrimineerd ten opzichte van buitenlandse merken, die het verbod gemakkelijk kunnen omzeilen. Daarnaast zal een verbod op tabaksreclame ook banen kosten in de reclamewereld.

Een verbod op tabaksreclame getuigt van een hypocriete houding. Aan de ene kant doet men inspanningen om het tabaksverbruik te doen dalen, maar aan de andere kant financiert de Europese Unie, via haar landbouwpolitiek, de tabaksproductie. In 1994 subsidieerde de EU tabaksproducten voor meer dan 42 miljard frank.

De VLD is het helemaal niet eens met de gevangenisstraffen voor de overtreders van de wet. Dat is trouwens ook de reden waarom de VLD-fractie van de Senaat het wetsvoorstel heeft geëvoceerd. De fractievoorzitter diende tal van amendementen in om de strafbepalingen te versoepelen. Men kan zich immers afvragen of reclame maken voor tabaksproducten voor de gemeenschap zo verwerpelijk is dat hiervoor een gevangenisstraf — een toch wel erg fundamentele straf — moet worden opgelegd. Schermen met het argument dat de strafrechter toch geen gevangenisstraf zal uitspreken, gaat niet op. Dit maakt immers alleen nóg duidelijker dat gevangenisstraffen niet op hun plaats zijn in de wet.

Als men het tabaksgebruik opmerkelijk wil doen dalen, dan moet er dringend werk worden gemaakt van een volwaardig gezondheidsbeleid. Dit impliceert evenwel een aanzienlijke verhoging van het budget voor preventie en onderzoek.

Geïsoleerde maatregelen zijn een maat voor niets. De voorgestelde uitzonderingen voor sport en culturele activiteiten dragen niet echt onze voorkeur weg, maar ze verbeteren alleszins het oorspronkelijk voorstel.

Elk lid van de VLD-fractie zal volgens zijn eigen visie stemmen. De meeste VLD-senatoren zullen het ontwerp uiteraard goedkeuren. Aangezien het hier gaat om een geëvoceerd ontwerp, zou het niet-goedkeuren van dit door de Senaat gewijzigde ontwerp immers inhouden dat men het eens is met het ontwerp dat door de Kamer werd aangenomen. (*Applaus.*)

**Mme la présidente.** — La parole est à M. Foret.

**M. Foret** (PRL-FDF). — Madame la présidente, le 13 novembre dernier, à cette tribune, j'ai explicité la position du groupe PRL-FDF à l'égard du projet relatif à la publicité sur les produits du



tabac. Mon intention n'est pas aujourd'hui de reprendre, point par point, l'argumentation complète que j'ai développée il y a quinze jours. Permettez-moi dès lors, pour faire bref, de limiter mon intervention à deux considérations qui me semblent essentielles; l'une est d'ordre procédural, l'autre concerne le fond du débat.

En premier lieu, je tiens à rappeler mes propos du débat précédent: j'ai la conviction que le Sénat a, dans le cadre du présent projet, accompli un excellent travail législatif. L'examen minutieux auquel il a été procédé au sein de deux commissions a permis d'élargir le débat tel qu'il avait été mené à la Chambre et de cerner le problème dans toutes ses composantes. En séance plénière encore, le 13 novembre dernier, la majorité des membres de notre assemblée a estimé que le projet méritait un ultime retour en commission afin d'y approfondir la discussion relative à certains amendements. Cet examen sérieux et la conviction profonde avec laquelle les uns et les autres ont défendu leurs points de vues nous ont conduits à l'extrême limite du délai d'examen qui nous était imparti dans le cadre de l'évocation.

C'est ici que se situe ma première observation d'ordre procédural.

Le bureau de notre assemblée a décidé de saisir la commission parlementaire de concertation afin d'obtenir une prolongation du délai d'examen pour nous permettre de finaliser notre travail sans précipitation inutile. Cette saisine nous a permis de mettre en évidence une nouvelle contrainte imposée au bon fonctionnement de notre institution sénatoriale en application directe des dispositions issues de la dernière révision constitutionnelle. Nous venons, en effet, d'inaugurer, au sein de la commission parlementaire de concertation, une nouvelle jurisprudence à laquelle nous n'avions pas encore été confrontés à ce jour; cette jurisprudence est celle du blocage de nos travaux sénatoriaux, imposée unilatéralement par les représentants de la Chambre, et ce uniquement du fait de l'absentéisme de certains d'entre eux qui a privé la commission parlementaire de concertation du quorum requis.

Fort heureusement, nous avons trouvé d'autres possibilités de continuer le débat, mais cette attitude a failli nous mettre dans une position extrêmement difficile quant à l'éventuelle poursuite de nos travaux au-delà de cette journée.

Je voudrais dire combien cet incident me semble regrettable, même s'il était finalement prévisible pour un bon exécutif de nos institutions actuelles. Il révèle une fois de plus que le rôle du Sénat peut, malgré lui, être dévalorisé par une décision prise ailleurs qu'en son propre sein. J'ai utilisé volontairement le terme de jurisprudence, car il ne faut pas se leurrer: immanquablement, la décision de non-prolongation des délais qui nous a été imposée de fait en commission de concertation sera, tôt ou tard, appelée à se répéter à nos dépens. Ici, comme sur d'autres points, les avertissements que des sénateurs libéraux avaient lancés lors de la réforme du Sénat sont confirmés par la pratique. Je déplore d'autant plus cette situation que, dans le cas d'espèce, le souci de la majorité d'entre nous était, depuis le début, de réaliser un travail de bonne valeur légistique et de réelle réflexion politique au sens plein du terme.

Au-delà de cette considération procédurale, j'en arrive au fond du problème.

Nos préoccupations au Sénat ont été d'aboutir à l'élaboration d'un texte aussi équilibré que possible. Pour ce faire, tournant le dos à tous manichéisme simplificateur, il fallait s'efforcer de prendre en compte et de concilier des intérêts apparemment divergents. Il fallait se montrer soucieux de préserver la santé publique sans pour autant mettre en péril un secteur économique dont dépendent, outre un grand nombre d'emplois, de nombreuses manifestations qui animent la vie culturelle et sportive du pays.

J'ai la conviction que cet équilibre était parfaitement traduit dans le texte tel que l'avaient conçu, dans un premier temps, la commission des Finances et des Affaires économiques et celle des Affaires sociales de notre assemblée avant de nous l'envoyer en séance plénière le 13 novembre. Cet équilibre résultait notamment de la possibilité d'obtenir, dans des conditions bien balisées,

certaines dérogations à l'interdiction de principe. Une large majorité s'était d'ailleurs dégagée en commission pour retenir cette possibilité de dérogation.

Je conçois que certains aient estimé ne pas pouvoir se rallier à cette conception. Je conçois également que l'annonce d'une toute prochaine réunion européenne consacrée au même problème ait contribué à semer le doute dans certains esprits. L'on semble s'orienter, au niveau européen, vers l'instauration d'une période transitoire dont la durée reste à déterminer, mais qui devrait permettre d'aboutir à une harmonisation des législations nationales en la matière. Je ne me suis donc pas opposé, vous vous en souviendrez, à ce que nous poursuivions nos discussions en commission pour tenir compte de ces circonstances.

Partagée entre deux tendances qui l'orientaient soit vers un report de l'entrée en vigueur de l'ensemble de la loi, soit vers le maintien d'une exception pour les secteurs que l'on connaît, la commission a de nouveau opté pour cette seconde solution. Mon groupe se rallie à cette option, même s'il déplore que le texte, tel que l'avaient conçu initialement la commission des Finances et des Affaires économiques et la commission des Affaires sociales, n'ait finalement pas été retenu dans la dernière version qui nous est proposée. L'amendement relatif aux possibilités de dérogations, qui seront renouvelables une fois seulement, a modifié quelque peu un équilibre que nous pensions mieux réalisé dans la première version.

Quoi qu'il en soit, l'essentiel est, je le répète, de renoncer à toute approche simpliste du problème. Telle me semble pourtant être celle de certains amendements à nouveau présentés en séance plénière et que, je le dis d'emblée, mon groupe ne pourra soutenir: l'adoption de ces amendements modifierait de manière substantielle l'économie générale du projet tel qu'il a été envisagé pendant de nombreux mois de discussions en commission et orienterait trop nettement le texte vers son seul aspect répressif.

Je plaide donc pour que soit adopté le projet tel qu'il nous est actuellement proposé après son retour de commission, tel qu'il a été voté pour une troisième fois dans une commission de cette assemblée. Ce texte me semble s'inscrire dans la mouvance des idées européennes en la matière: des dérogations non renouvelables ne sont finalement pas tellement éloignées de la conception européenne de moratoire ou de période transitoire prolongée.

Le projet actuel me semble en tous points modéré; il constitue — et c'est là l'essentiel — un premier pas significatif dans la lutte contre le tabagisme. À cet égard, je terminerai par là, j'insiste à nouveau pour que le combat amorcé se poursuive par le biais d'une réflexion et d'une action à mener sur deux plans et sans doute dans d'autres assemblées.

Il est impératif de changer les mentalités et les comportements usuels qui sont ceux de notre société en général à l'égard du tabac.

Ce changement de mentalités doit être largement suggéré par des actions préventives impliquant une association de tous les pouvoirs publics, à quelque niveau d'autorité que ce soit. Cette action publique préventive complètera utilement le volet répressif dont nous allons doter aujourd'hui notre arsenal juridique. (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

**Mevrouw Van der Wildt (SP).** — Mevrouw de voorzitter, op 13 november hebben alle fracties hun standpunt over het ontwerp en meer algemeen over deze materie uitvoerig kunnen toelichten. Het kan niet de bedoeling zijn het debat vandaag over te doen en dus beperk ik mij tot de verwijzing naar onze uiteenzetting van toen en vat ik slechts kort de krachtlijnen daarvan samen.

Voor de SP-fractie is het verbod op reclame voor tabaksproducten slechts één element in een noodzakelijk globale aanpak om het gebruik van tabak te verminderen en de uitbreiding ervan bij jongeren te stoppen. We zien een duidelijk verband tussen de reclame en het aanzetten tot roken. De dwingende economische

logica wil dat miljarden die worden geïnvesteerd in reclame en sponsoring resulteren in een meerverkoop. We geloven niet in een miljardenmecenaat van de tabakssector.

Iedereen is het erover eens dat het roken van tabaksproducten moet worden verminderd en zeker niet mag worden gestimuleerd. Iedereen is het ook eens over de motivatie: roken is schadelijk voor de gezondheid. Veel minder eensgezindheid bestaat er echter over de middelen om de schade in te perken en over de manier waarop dit moet gebeuren.

Twintig jaar wordt reeds strijd geleverd via wetgevende initiatieven. Steeds haalt de tabakssector zijn slag thuis, vooral omdat tegenstrijdigheid in het beleid zelf drastische maatregelen ondergraaft. Bovendien, zolang we de volksgezondheid niet laten opwegen tegen het nastreven van materieel belang, zullen we altijd voor een gepolariseerd debat geplaatst worden.

Dit brengt ons meteen tot een volgende krachtlijn: volksgezondheid primeert in deze materie boven economische en financiële belangen. De SP-fractie is niet blind voor de cijfers van omzet en tewerkstelling die worden gerealiseerd door de 24 uur van Francorchamps en aanverwante evenementen. Zeggen we dat deze evenementen moeten worden afgeschaft? Gaat het hier om een verkeerd begrepen Vlaamse protectionistische reflex die een Waalse regio zijn bestaan wil afnemen, zoals een journalist van *La Dernière Heure* suggereerde? Zeker niet. Voor ons mogen al deze evenementen ongestoord en zelfs nog heel lang succesvol plaatsvinden in alle regio's. Andere sponsors of reclamebudgetten mogen hiervoor gerust worden aangewend. Ik besef dat deze overweging als onrealistisch en belachelijk zal worden weggevuifd omdat andere producten en merknamen op dergelijke gelegenheden blijkbaar niet kunnen worden gepromoot of dat niet wenselijk is. Met andere woorden, voor de tabaksproducenten, maar ook voor de motorsport bestaat er duidelijk een link tussen het risico van het sigarettenverbruik en van die sport, tussen het wensbeeld van de jeugd en het imago van de Formule-1-vedetten.

Ik heb er daarnet op gewezen dat er reeds twintig jaar strijd wordt gevoerd via wetgevende initiatieven en dat de tabakssector steeds zijn slag thuishaalt. Ook deze keer wordt er weer een enorm paard van Troje binnengehaald via de uitzondering voor motorsporten. Meteen krijgt de tabakssector om totaal andere redenen belangrijke bondgenoten in zijn strijd. Het wordt een regionaal-economisch debat, waarbij de essentie al lang niet meer gaat over de doelstelling van het ontwerp, maar over de vraag of Francorchamps blijft bestaan of niet. Dit is de beste strategie die de tabakslobby zich kan voorstellen: het knelpunt van het debat wordt verlegd naar een totaal ander terrein.

Van bij de aanvang van het debat heeft de SP-fractie zich steeds principieel opgesteld achter de oorspronkelijke doelstellingen van het wetsvoorstel-Van Velthoven, niet omdat ze tegen de motorsport is, maar omwille van de oorspronkelijke inhoud van het voorstel. Om die reden hebben we, zoals aangekondigd, in de plenaire vergadering opnieuw enkele amendementen ingediend.

Hoewel we in een dergelijk wetsontwerp niet het aangewezen middel zien om strafmaatregelen te rationaliseren, aanvaarden we de wijzigingen aangebracht door de amendementen van de heer Coveliers. We blijven ook de amendementen steunen van de heer Coene betreffende de uitbreiding van tabaksmerknamen naar andere producten. We kunnen echter geen vrede nemen met de techniek van de uitzondering op het hele principe van het ontwerp, namelijk de affichage aan de voorgevel van lokalen waar tabaksproducten gewoonlijk te koop zijn in plaats van de beperking tot tabaks- en krantenwinkels en uiteraard de uitzondering van het verbod op reclame en sponsoring bij motorsporten en culturele evenementen, zelfs indien deze uitzondering beperkt wordt in de tijd.

We wezen er al vaak genoeg op dat die uitzondering afbreuk doet van de doelstellingen van het ontwerp. Door die uitzondering worden alle andere evenementen die in het verleden dankzij de tabakssponsoring konden plaatsvinden — en die niet worden vermeld — gediscrimineerd. De motorsport is elitair ten aanzien van alle andere sporten, die wellicht bij een veel ruimer publiek het hele jaar door in de belangstelling staan.

De andere amendementen op de artikelen 6 en 8 verduidelijken volgens de SP-fractie het wetsontwerp evenals de relatie met de gewijzigde artikelen van de wet van 24 januari 1977. Als voor onze tekst wordt gekozen dan wordt het koninklijk besluit van 20 december 1982 betreffende de tabaksreclame overbodig.

Een laatste amendement betreft de datum van de inwerking-treding van het wetsontwerp. Het lijkt ons eveneens overbodig een onmiddellijke inwerkingtreding van zwaardere strafmaatregelen in de vorm van boetes in te voeren. Voor alle duidelijkheid vinden we dat de nieuwe wet en de strafmaatregelen gelijktijdig in werking moeten treden.

Ten slotte roep ik alle senatoren en alle fracties in dit halfroond op zich goed te bezinnen over de inhoud van de stemming en van het begrip «algemeen belang». We werden de jongste maanden allemaal bestookt door de sterke lobbying van de tabakssector en de motorsportcircuits. Voor hen staat er blijkbaar veel op het spel. Verdedigen ze daarom het algemeen belang? De lobbying van de nationale coördinatie tegen tabak was minder indrukwekkend, minder machtig. Haar bescheidenheid in middelen en drukking is volgens mij inherent aan het algemeen belang dat ze verdedigt. Dat algemeen belang heeft eigenlijk geen lobbywerk nodig. Het rekent immers op haar verkozenen, die in de eerste plaats verondersteld worden dat algemeen belang te kennen en te verdedigen. De SP-fractie rekent dan ook in dit halfroond op die meerderheid van senatoren voor wie de volksgezondheid voorgaat op de economische belangen.

Als de amendementen van SP-fractie niet worden aanvaard en de uitzonderingspositie de regel wordt, dan zullen we tegen de tekst van het voorliggend ontwerp stemmen, niet omdat we tegen enige regelgeving inzake tabaksreclame zijn, integendeel, maar omdat dan voorbij wordt gegaan aan de essentie van het oorspronkelijke voorstel. Met deze neen-stem hopen we dan een krachtig signaal te geven voor het ongenoegen dat we ervaren als deze eerbiedwaardige Senaat bij de evocatieprocedure zwicht voor de lobbying van de tabaksindustrie en de motorsport. (*Applaus.*)

**Mme la présidente.** — La parole est à Mme Delcourt.

**Mme Delcourt-Pêtre (PSC).** — Madame la présidente, nous sommes longuement exprimés, ici, sur la nocivité des produits du tabac. La plupart d'entre nous reconnaissent le danger du tabac, spécialement pour les plus jeunes en raison de la dépendance qui s'instaure dès la première cigarette.

Nous savons aussi que le système publicitaire incite à consommer — c'est son rôle — en sollicitant nos désirs les plus inconsistants.

Dès lors, nous ne pouvons pas rester insensibles à la répercussion de la publicité du tabac sur la santé publique, même si, les travaux en commission l'ont bien montré, cette démarche est tout à fait insuffisante pour susciter le changement des comportements. Je suis donc favorable, comme d'autres sénateurs, à l'interdiction de la publicité du tabac.

En outre, un événement prochain nous invite encore plus à manifester un point de vue clair à ce sujet puisque, le 4 décembre prochain, se tiendra un Conseil des ministres à l'échelon européen: il aura pour objet la discussion d'une directive qui devrait aboutir à l'interdiction de la publicité du tabac dans les pays de l'Union européenne.

Il nous semble que la Belgique, comme elle l'a déjà fait dans d'autres secteurs, devrait donner un signe évident de sa volonté politique dans ce domaine particulier également.

Bien sûr, il y a des aspects économiques auxquels nous devons être attentifs et, notamment, ceux qui sont liés aux sports moteurs et à certains événements culturels. C'est la raison pour laquelle des délais ont été proposés par plusieurs d'entre nous en commission des Affaires sociales, soit pour le report de l'application de l'intégralité de la loi, soit pour la limitation des dérogations actuellement prévues dans le texte approuvé par le Sénat.

Il faut se réjouir que les amendements adoptés, la semaine passée, en commission des Affaires sociales aient intégré ce souhait puisqu'une limitation dans le temps est prévue. Toutefois,

cette dérogation est lointaine: elle ne devrait produire ses effets qu'en l'an 2005, ce qui, en termes de signal fort vis-à-vis du Conseil des ministres, paraît assez affaibli.

Je pense qu'il faut en revenir à la proposition qui avait été faite de limiter la durée de dérogation à trois ans après la mise en œuvre de la loi qui est, en principe, prévue pour le 1<sup>er</sup> janvier 1999.

Je suis persuadée que dans ce délai, il sera possible aux promoteurs de ces manifestations d'opérer les recherches de financement alternatif qu'ils disent nécessaire pour assurer la continuité de ces activités.

C'est la seule manière, selon moi, de concilier les objectifs de santé publique et les contraintes économiques auxquelles nous sommes confrontés. Ce sera le sens de mon vote tout à l'heure (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Verreycken.

**De heer Verreycken** (Vl. Bl.). — Mevrouw de voorzitter, in Groot-Brittannië geraakte enkele weken geleden bekend dat Formule 1-baas, Bernie Ecclestone, één miljoen pond geschonken heeft aan de Britse socialisten. In de loop van deze zomer werden de Formule 1-lobbyisten ontvangen in Downing street, 10. Zij beloofden daar nog een tweede gift te zullen doen. Veertien dagen later werd het verbod op publiciteit langsheen de Formule 1-circuits afgewezen door Labour. Uiteraard is elk verband tussen deze twee gebeurtenissen volkomen toevallig! In datzelfde Groot-Brittannië werden op vrijdag, 20 november 1997, ik heb het hier dus niet over een oude studie, de resultaten bekendgemaakt van een peiling. Daaruit bleek dat jongeren die begeesterd zijn door autoraces tweemaal zoveel roken dan jongeren die begeesterd zijn door andere sporttakken. Degenen die van oordeel zijn dat er geen enkele wetenschappelijke aanwijzing is, moeten die ernstige Britse peiling maar eens trachten te weerleggen.

Wat doen we? In de Senaat wordt nog altijd een «klucht van de brave moordenaar» opgevoerd. Na tien maanden palaveren over één wetsontwerp dat we zelf opgevraagd hebben in de Kamer, na tien maanden zelf demonstreren dat de Senaat eigenlijk een praatbarak is, zijn er nog altijd sprekers die op het spreekgestoelte komen betrouwen dat de Parlementaire Overlegcommissie geen verlenging meer toestaat.

Er is in België blijkbaar een nieuwe partij in de maak die deze tien maanden aan mekaar heeft geregen. Het nieuwe FDF, het Front de Francorchamps neem ik aan, heeft er alles voor gedaan om het verbod op publiciteit uit te hollen. Dit nieuwe FDF wuift alle argumenten van medici, van organisaties die kanker bestrijden gewoon weg. Voor dit nieuwe FDF zijn de economische argumenten van doorslaggevende aard. Net zoals in het debat dat wij enkele maanden geleden hebben gevoerd over de Waalse wapenfabrieken, worden mensenlevens ondergeschikt gemaakt aan geldbelangen. Net zoals bij het Britse Labour telt hier enkel de poen.

Voor mij komen de volksgezondheid en het menselijk belang op de eerste plaats. Ik ben van oordeel dat het nieuw opgerichte Waalse FDF aan Vlaanderen geen ongewenste publiciteit mag opdringen of opleggen. Indien dit nieuwe front de Waalse jongeren tweemaal zoveel wil doen roken, tweemaal zoveel wil blootstellen aan het gevaar van longkanker, meen ik dat het zeker niet het recht mag worden toegekend om te eisen dat ook de Vlaamse jongeren aan hetzelfde gevaar worden blootgesteld. Voor mij gaat ook het culturele belang voor. Het verheugt mij persoonlijk en namens het Vlaams Blok te kunnen meewerken aan het terugdringen van de «anglofiliserende» tabaksreclame die een elite status wil geven aan bepaalde tabaksmerken. In het belang van de volksgezondheid, in het belang van de cultuur, in het belang van mijn eigen volk, meen ik dat de beslissing over dit wetsontwerp moet aantonen dat lobbying en geldbelangen geen enkele rol kunnen spelen en ons niet mogen beïnvloeden. Het wetsontwerp moet bijgevolg ongewijzigd en met zijn volle kracht van uitwerking worden teruggestuurd naar de Kamer van volksvertegenwoordigers. (*Applaus.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Loones.

**De heer Loones** (VU). — Mevrouw de voorzitter, ofschoon in de senaatsfractie van de VU de rokers in de meerderheid zijn, zullen we met overtuiging tegen dit afgezwakte wetsontwerp

stemmen. In tegenstelling tot andere fracties blijven we met deze stelling trouw aan de stelling van onze zusterfractie in de Kamer. Er is reeds veel gezegd over dit toch niet zo belangrijk wetsontwerp en ik wil niet in herhaling vallen. We treden de argumenten die in de Kamer door Annemie Van de Casteele naar voren werden gebracht, uitdrukkelijk bij.

Het nieuwe FDF beweert dat bepaalde megamanifestaties niet kunnen overleven zonder tabaksreclame en -sponsoring. Hoewel we geluisterd hebben naar de diverse lobby's, zijn we hiervan niet overtuigd.

Ten eerste moet dit nog worden bewezen en, ten tweede, zijn er altijd andere financieringswijzen mogelijk.

Daarenboven vindt de VU-fractie dat wat mogelijk is mits een overgangstermijn, ook zonder een dergelijke termijn mogelijk moet zijn. Indien men van mening is dat bepaalde manifestaties zeer belangrijk zijn, moeten ze desnoods maar met overheidsgeld worden gefinancierd, zoals zovele andere waardevolle en dure manifestaties. Niets is belangrijker dan pogen het roken te verminderen.

Er is nog een bijkomend argument. Wij voelen een toenemende aversie tegen een overgecommercialiseerde maatschappij en tegen een straatbeeld dat hoe langer hoe meer door reclame wordt beheerst. We hebben de historische stad Weimar bezocht vóór en na de val van de Berlijnse muur en werden na de *Wende* getroffen door de toenemende verloedering van het straatbeeld door de oprukkende reclame. Hetzelfde geldt voor Praag.

Onze aversie neemt nog toe wanneer het gaat om reclame voor producten met schadelijke neveneffecten. In het debat is immers gebleken dat niemand die schadelijke neveneffecten nog betwist, zelfs niet degenen die tegen een verbod op tabaksreclame zijn.

Voor het bekomen van een uitzondering is trouwens de toestemming van maar liefst twee ministers nodig. Bovendien verklaarde de minister van Volksgezondheid in de commissie dat de minister van Economische Zaken eigenlijk geen oordeel in deze zaak kan vellen. Het advies van deze laatste kan nooit een verbod opgelegd door de minister van Volksgezondheid ongedaan maken.

De VU-fractie blijft achter de oorspronkelijke tekst staan zoals die in de Kamer is goedgekeurd. We kijken met zeer veel nieuwsgierigheid naar het gevecht dat hierover binnen de meerderheidsfracties wordt geleverd. We zullen uiteraard de amendementen van mevrouw Van der Wildt goedkeuren. Als die amendementen niet worden aanvaard, zijn we echter, in tegenstelling tot de SP-fractie, niet bereid om een overgangsregeling tot 2002 te aanvaarden. (*Applaus.*)

**Mme la présidente.** — La parole est à Mme Dardenne.

**Mme Dardenne** (Écolo). — Madame la présidente, je voudrais d'abord préciser que je parlerai au nom des écologistes du nord et du sud du pays. Nous avons en effet l'habitude de procéder ainsi, d'autant que nous considérons que les débats de fond doivent précisément se concentrer sur le fond des problèmes évoqués. Nous récusons en effet la manie de certains de tout transformer en problèmes communautaires.

Fidèles à leur position à la Chambre, les écologistes du nord et du sud maintiendront donc une attitude ferme par rapport au texte proposé. Nous voterons les amendements de Mme Van der Wildt qui visent à en revenir au texte de la Chambre. Si ces amendements n'étaient pas retenus, il est clair que nous voterions contre le projet pour les raisons qu'elle a évoquées. En effet, si nous ne sommes pas opposés à une loi condamnant la publicité pour le tabac, nous estimons que les amendements votés en commission dénaturent complètement le texte voté à la Chambre et le vident de son sens.

Face à un problème de santé publique incontestable — le tabagisme est responsable en Belgique de 15 000 morts par an — notre position se doit d'être claire. Nous refusons d'entrer dans le jeu des compromissions plus ou moins poussées en fonction de la plus ou moins mauvaise conscience de leurs auteurs. Nous ne voulons pas, comme certains, proclamer la main sur le cœur, que seul le

ministre de la Santé publique doit prendre ses responsabilités en refusant ou non les dérogations prévues. Ce genre de dérobaude est indigne d'une assemblée parlementaire qui doit jouer son rôle.

Nous ne voulons pas, comme d'autres, entrer dans le jeu des compromis via des dérogations pour des laps de temps plus ou moins longs, dont on espère qu'ils seront soit prolongés, soit raccourcis au gré des décisions d'autres instances. L'Europe vient à point nommé pour servir d'excuses à toutes les hypocrisies. Je ne voudrais pas répéter ici toute mon intervention du 12 novembre, mais je tiens à épingler quelques contradictions flagrantes qui ont étouffé les démonstrations de certains.

Comment peut-on à la fois demander une prévention forte et accrue et accepter l'existence d'une publicité dont on sait qu'elle a des moyens infiniment plus importants que la prévention? Faut-il rappeler qu'un patron de Formule 1 a versé des montants importants en échange d'une décision d'un gouvernement exemptant le sport moteur de l'interdiction de la publicité pour le tabac? Ce qui est plus grave, c'est que ce même patron dirige aussi les affaires à Francorchamps.

Comment peut-on demander à notre ministre de la Santé publique de revendiquer au niveau européen une interdiction généralisée de la publicité pour le tabac, et voter le contraire au Parlement national? On peut comprendre que le ministre se trouvera, pour le moins, dans une situation inconfortable, sinon risible.

Comment peut-on prétendre vigoureusement qu'il n'y a pas de lien évident entre la publicité et la consommation et montrer une telle obstination pour maintenir la publicité? Pourquoi autant de lobbying pour maintenir une publicité qui ne rapporterait pas un franc à ceux qui la feraient?

Je voudrais conclure en soulignant qu'il est aberrant et irresponsable pour des décideurs publics de promouvoir, de quelque manière que ce soit, un produit à la fois toxique et responsable d'une forte dépendance chez nombre de ses utilisateurs.

L'interdiction de la publicité pour le tabac — y compris la publicité indirecte qui fait l'objet d'un de mes amendements dont je sais déjà qu'il ne sera pas accepté — qui veut supprimer l'association d'images positives à l'usage du tabac, et donc toute incitation à sa consommation, doit non seulement devenir effective, mais s'inscrire dans une politique globale de découragement face à ce fléau, politique qui pourrait se traduire par une hausse des prix, une multiplication de campagnes de prévention et des mesures visant à mieux protéger les non-fumeurs.

Je tiens à répéter que de telles prises de position relèvent du devoir des responsables politiques. C'est ce genre d'attitude claire que le citoyen attend de nous, parce qu'elle est le reflet d'une véritable échelle de valeurs. Notre population n'a-t-elle pas revendiqué haut et fort que nous mettions enfin l'humain en priorité dans toutes les décisions? La santé publique fait partie des biens les plus précieux d'une société et aucun «bon» argument ne justifie qu'on la menace, pas même celui qui consiste à dire que «puisque d'autres pays le font, nous pouvons le faire aussi». (*Applaudissements.*)

**Mme la présidente.** — La parole est à M. Philippe Charlier.

**M. Ph. Charlier (PSC).** — Madame la présidente, l'examen de ce projet a donné lieu à des discussions âpres et longues, tant en commission des Finances et des Affaires économiques qu'en commission des Affaires sociales, à tel point que nous avons failli commémorer le premier anniversaire de son dépôt en commission. Je regrette que des points de procédure aient souvent occulté les débats de fond, ces derniers ayant enfin permis d'aboutir à un texte sur lequel une majorité de sénateurs se sont accordés.

Ainsi que je l'ai indiqué le 13 novembre, ce texte comprend quatre éléments essentiels et logiques.

Premièrement, une hiérarchisation des peines et des amendes a été mise en place. Cet élément positif a permis la suppression des peines de prison. En présence d'une hiérarchisation, il importe, en effet, de tenir compte du type d'infraction.

Deuxièmement, la publicité à l'intérieur ou sur les devantures des locaux où des produits du tabac sont en vente est permise. Cette disposition permet d'éviter toute discrimination entre les magasins de tabac et de journaux et d'autres points de vente qui ne sont pas exclusivement consacrés au tabac.

Troisièmement, la publicité de certaines marques pour d'autres produits que le tabac, mais qui tiennent leur notoriété des produits du tabac, sera autorisée afin de mettre la Belgique en conformité avec les règles européennes.

Le quatrième point a suscité le plus grand nombre de questions. Il porte sur les dérogations accordées aux sports motorisés et aux événements culturels, sous certaines conditions déterminées, après avis du ministre des Affaires économiques, par le ministre de la Santé publique, sur la base de critères fixés par arrêté royal. La dérogation est prévue, dans un premier temps, pour une durée maximale de trois ans, renouvelable une seule fois.

En commission des Affaires sociales, le projet a été amendé. Nous avons ainsi fait un pas vers un consensus. Ceux qui voulaient faire avancer les choses ont permis l'adoption d'un texte qui prévoit la possibilité d'un renouvellement unique. Le fait que la loi entrera en vigueur en 1999 et que toute dérogation pourra avoir une durée de deux fois trois ans, nous mènera en 2005. Ce délai permettra éventuellement l'adoption d'une directive européenne en la matière. Les modifications apportées au texte traduisent donc notre volonté de recherche de consensus et de cohésion.

Les autres amendements déposés en séance visent tout simplement à revenir en arrière par rapport à ce qui a été adopté démocratiquement en commission des Affaires sociales, où un grand pas en avant a été accompli. Vous conviendrez qu'il serait dommage d'aboutir à une telle situation.

Je terminerai en répétant mes propos du 13 novembre, à savoir que, comme tout un chacun, je suis d'accord pour affirmer que le tabac nuit à la santé. Je ne puis que défendre le bien-fondé de l'objectif visant à limiter son impact sur la santé, mais je m'interroge quant aux moyens mis en œuvre afin de l'atteindre. Sont-ils bien appropriés?

Le choix devant lequel le législateur fédéral — et le Sénat en particulier — se trouve est clair et simple: adopter le texte voté à la Chambre en laissant croire que la Belgique veut jouer un rôle de précurseur pour se donner bonne conscience ou accepter le texte tel qu'amendé par la commission des Affaires sociales en laissant la possibilité de cette dérogation renouvelable une seule fois. Celle-ci est bénéfique à tout le monde et en particulier au secteur, qui, grâce au sponsoring, sera à même d'organiser des événements sportifs et culturels et de créer par ce biais de nouveaux emplois.

Si demain, des personnes devaient perdre leur emploi, il serait difficile de leur expliquer que, dans sa volonté de se donner bonne conscience, le législateur, à la faveur d'une loi hypocrite aux effets non démontrés, entend interdire la publicité pour le tabac tout en autorisant la vente libre des cigarettes.

J'invite donc tous les membres du Sénat à porter un regard objectif sur la situation et à opérer le choix adéquat afin de donner un signal clair à la Chambre. (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en gaan we over tot de bespreking van de artikelen waarbij amendementen werden ingediend.

Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles auxquels des amendements ont été déposés.

Artikel 3 luidt:

**Art. 3.** In artikel 7 van dezelfde wet wordt een § 2bis ingevoegd, luidend als volgt:

«§ 2bis. 1° Het is verboden reclame te voeren voor en te sponsoren door tabak, producten op basis van tabak en soortgelijke producten, hierna tabaksproducten genoemd.

Als reclame en sponsoring worden beschouwd elke mededeling of handeling die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel heeft de verkoop te bevorderen, ongeacht de plaats, de aangewende communicatiemiddelen of de gebruikte technieken.

2° Het in het 1° bedoelde verbod is niet van toepassing op:

— reclame voor tabaksproducten in buitenlandse kranten en periodieke uitgaven, behoudens wanneer die reclame of de invoer van dergelijke krant of periodieke uitgave er hoofdzakelijk toe strekt reclame voor tabaksproducten te voeren voor de Belgische markt;

— de incidentele reclame voor tabaksproducten in het kader van de mededeling aan het publiek van evenementen in het buitenland, behoudens wanneer die reclame of de mededeling aan het publiek van het evenement er hoofdzakelijk toe strekt reclame voor tabaksproducten te voeren voor de Belgische markt;

— de reclame voor het merk van een tabaksproduct, van producten op basis van tabak en van soortgelijke producten in en aan de voorgevel van lokalen waar die producten gewoonlijk te koop zijn;

— de reclame voor tabaksproducten in het kader van het beschermheerschap of de sponsoring van sportevenementen met motorvoertuigen en motorboten of van culturele evenementen tijdens de zes weken die aan het evenement voorafgaan en tijdens dat evenement.

Deze afwijking wordt, op advies van de minister tot wiens bevoegdheid de Economische Zaken behoren, toegestaan door de minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort, voor een maximum termijn van drie jaar, die eenmaal kan worden verlengd.

De Koning bepaalt de criteria die in aanmerking worden genomen voor het toestaan van die afwijking. De afwijking kan echter alleen worden toegestaan indien wordt aangetoond dat de financiering of het voortbestaan van die evenementen grotendeels afhankelijk zijn van het beschermheerschap of de sponsoring van de tabaksindustrie.

3° Het is verboden een merk, dat zijn bekendheid hoofdzakelijk aan een tabaksproduct ontleent, voor reclame op andere gebieden te gebruiken indien het ontwerp van reclame niet voortaan aandelijk het akkoord verkregen heeft van de minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort. De minister kan zijn akkoord verlenen indien noch de producten of diensten, noch de reclameboodschappen specifiek gericht zijn tot minderjarigen of afbeeldingen vertonen van tabaksproducten of daaraan verwante producten of diensten en indien het product of de dienst, waarvoor de reclame gevoerd wordt, in de reclameboodschap op een duidelijke manier geïdentificeerd worden zodat er geen verwarring kan ontstaan bij de consument.»

**Art. 3.** L'article 7 de la même loi est complété par un § 2bis, libellé comme suit :

« § 2bis. 1° Il est interdit de faire de la publicité pour et du parrainage par le tabac, les produits à base de tabac et les produits similaires, ci-après dénommés produits de tabac.

Est considérée comme publicité et parrainage, toute communication ou action qui vise, directement ou indirectement, à promouvoir la vente, quels que soient l'endroit, le support ou les techniques utilisés.

2° L'interdiction visée au 1° ne s'applique pas à :

— la publicité pour les produits de tabac faite dans des journaux et périodiques étrangers, sauf lorsque cette publicité ou l'importation de ces journaux ou périodiques a pour objet principal de promouvoir les produits de tabac sur le marché belge;

— la publicité fortuite pour les produits de tabac faite dans le cadre de la communication au public d'un événement qui se déroule à l'étranger, sauf lorsque cette publicité ou la communication au public de cet événement a pour objet principal de promouvoir les produits de tabac sur le marché belge;

— la publicité pour la marque d'un produit de tabac, de produits à base de tabac et de produits similaires, à l'intérieur et sur la devanture des locaux où ces produits sont habituellement mis en vente;

— la publicité pour les produits du tabac faite dans le cadre du parrainage ou de la sponsoring d'événements concernant les sports motorisés ou culturels durant les six semaines qui précèdent l'événement et durant celui-ci.

Cette dérogation est accordée pour une durée maximale de trois ans, renouvelable une seule fois, par le ministre ayant la Santé publique dans ses attributions, après avis du ministre ayant les Affaires économiques dans ses attributions.

Le Roi détermine les critères à prendre en compte pour l'octroi de cette dérogation. Toutefois, celle-ci ne peut être accordée que s'il est démontré que le financement et la viabilité de ces événements dépendent principalement du parrainage ou de la sponsoring de l'industrie du tabac.

3° Il est interdit d'utiliser une marque qui doit principalement sa notoriété à un produit de tabac à des fins publicitaires dans d'autres domaines, si le projet de message publicitaire n'a pas reçu au préalable l'accord du ministre ayant la Santé publique dans ses attributions. Le ministre peut donner son accord si ni les produits ou services, ni les messages publicitaires ne s'adressent spécifiquement aux mineurs d'âge ou ne représentent des produits de tabac ou des produits ou services connexes et si le produit ou le service qui font l'objet de la publicité sont clairement identifiés dans le message publicitaire de façon qu'il ne puisse pas y avoir de confusion chez le consommateur.»

Mevrouw Van der Wildt c.s. stelt volgende amendementen voor :

« A. In de voorgestelde § 2bis, 2°, eerste lid, het derde streepje vervangen als volgt :

« — het aanbrengen van het merk van een tabaksproduct op affiches in en aan de voorgevel van tabakswinkels die tabaksproducten verkopen. »

« B. In dezelfde § 2bis, 2°, het vierde streepje van het eerste lid en het tweede en het derde lid doen vervallen. »

« A. Au § 2bis, 2°, alinéa 1<sup>er</sup>, proposé, remplacer le troisième tiret par ce qui suit :

« — l'affichage de la marque d'un produit de tabac à l'intérieur et sur la devanture de magasins de tabac et de magasins de journaux qui vendent des produits du tabac. »

« B. Au même § 2bis, 2°, supprimer le quatrième tiret de l'alinéa 1<sup>er</sup> et les deuxième et troisième alinéas. »

Mme Dardenne et consorts proposent l'amendement que voici :

« Au § 2bis proposé, supprimer le 3°. »

« Het 3° van de voorgestelde § 2bis doen vervallen. »

Mme Delcourt propose l'amendement que voici :

« Au § 2bis, 2°, proposé, alinéa 2, remplacer les mots « , renouvelable une seule fois, » par les mots « non renouvelable, ».

« In het tweede lid van de voorgestelde § 2bis, 2°, de woorden « die eenmaal kan worden verlengd » vervangen door de woorden « die niet kan worden verlengd. »

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

Le vote sur les amendements est réservé.

Artikel 6 luidt :

**Art. 6.** In artikel 15 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1 worden de woorden « met gevangenisstraf van 1 maand tot 1 jaar en » en de woorden « of met een van die straffen alleen » geschrapt.

2° In § 2, 2°, worden tussen de woorden « en § 2 » en het woord « overtreedt » de woorden « in verband met de reclame voor alcohol en alcoholische dranken » ingevoegd.

3° Er wordt een § 3 toegevoegd luidend als volgt :

« § 3. Met geldboete van honderd frank tot honderdduizend frank wordt gestraft hij die artikel 7, § 2bis, overtreedt of de besluiten genomen ter uitvoering van artikel 7, § 2, in verband met tabaksproducten.

Deze bepaling is eveneens van toepassing op de uitgevers, drukkers en in het algemeen op alle personen die bij de verspreiding van de reclame of bij sponsoring betrokken zijn. »

**Art. 6.** À l'article 15 de la même loi sont apportées les modifications ci-après :

1° Au § 1<sup>er</sup>, les mots «d'un emprisonnement d'un mois à un an et» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés.

2° Au § 2, 2°, après les mots «et § 2», les mots «relatives à la publicité concernant l'alcool et les boissons alcoolisées» sont ajoutés.

3° Il est ajouté un § 3, libellé comme suit :

«§ 3. Est puni d'une amende de cent à cent mille francs celui qui enfreint les dispositions de l'article 7, § 2bis, ou les arrêtés d'exécution de l'article 7, § 2, relatifs aux produits du tabac.

La présente disposition s'applique également aux éditeurs, imprimeurs et en général à toutes les personnes qui assurent la diffusion de la publicité ou le parrainage.»

Mevrouw Van der Wildt c.s. stelt volgende amendementen voor :

«A. Het 2° doen vervallen.»

«B. In de in het 3° voorgestelde § 3, eerste lid, de woorden «of de besluiten genomen ter uitvoering van artikel 7, § 2, in verband met tabaksproducten» te doen vervallen.»

«A. Supprimer le 2°.»

«B. Au § 3, premier alinéa, proposé par le 3°, supprimer les mots «, ou les arrêtés d'exécution de l'article 7, § 2, relatifs aux produits du tabac.»

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

Mevrouw Van der Wildt c.s. stelt voor een artikel 8bis (nieuw) in te voegen, luidend :

«Art. 8bis. Het koninklijk besluit van 20 december 1982 betreffende de reclame voor tabak, voor producten op basis van tabak en voor soortgelijke producten, gewijzigd door het koninklijk besluit van 10 april 1990, wordt opgeheven.»

«Art. 8bis. L'arrêté royal du 20 décembre 1982 relatif à la publicité pour le tabac, les produits à base de tabac et les produits similaires, modifié par l'arrêté royal du 10 avril 1990, est abrogé.»

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

Artikel 9 luidt :

**Art. 9.** Deze wet treedt in werking op 1 januari 1999, met uitzondering van artikel 6, 2° en 3°, voor zover dit betrekking heeft op de straffen die van toepassing zijn bij overtreding van de besluiten in verband met tabaksproducten die genomen zijn ter uitvoering van artikel 7, § 2, van de wet van 24 januari 1977 en dat in werking treedt op de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

**Art. 9.** La présente loi entre en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 1999, à l'exception de l'article 6, 2° et 3°, en ce qui concerne les sanctions applicables en cas de violation des arrêtés d'exécution de l'article 7, § 2, de la loi du 24 janvier 1977, relatifs aux produits de tabac, qui entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Mevrouw Van der Wildt c.s. stelt volgend amendement voor :

«Dit artikel vervangen als volgt :

«Art. 9. Deze wet treedt in werking op 1 januari 1999.»

«Remplacer cet article par ce qui suit :

«Art. 9. La présente loi entre en vigueur le 1<sup>er</sup> janvier 1999.»

Mevrouw Cantillon c.s. stelt volgend amendement voor :

«In dit artikel de woorden «1 januari 1999» vervangen door de woorden «1 januari 2002.»

«À cet article, remplacer les mots «1<sup>er</sup> janvier 1999» par les mots «1<sup>er</sup> janvier 2002.»

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

Le vote sur les amendements est réservé.

De aangehouden stemming en de stemming over het geheel van het wetsontwerp hebben zo dadelijk plaats.

Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Je propose de suspendre la séance jusqu'à 18 heures, heure à laquelle les votes sont prévus.

Ik stel voor de vergadering te schorsen tot 18 uur, tijdstip waarop de stemmingen plaatsvinden.

La séance est suspendue.

De vergadering is geschorst.

— *La séance est suspendue à 17 h 10.*

*De vergadering wordt geschorst om 17.10 uur.*

— *Elle est reprise à 18 h 50.*

*Ze wordt hervat om 18.50 uur.*

*De heer Swaelen treedt als voorzitter op*

GELUKWENSEN VAN DE VOORZITTER

FÉLICITATIONS DE M. LE PRÉSIDENT

**De voorzitter.** — Dames en heren, alvorens de stemmingen aan te vatten, wil ik onze ouderdomsdeken, mevrouw Sémer, van harte danken voor de waardige en kundige wijze waarop zij vanmiddag het voorzitterschap heeft waargenomen. (*Applaus.*)

PARLEMENTAIRE COMMISSIE VAN ONDERZOEK  
BETREFFENDE DE GEBEURTENISSEN IN RWANDA

COMMISSION D'ENQUÊTE PARLEMENTAIRE  
CONCERNANT LES ÉVÉNEMENTS DU RWANDA

**De voorzitter.** — Dames en heren, het mandaat van de parlementaire commissie van onderzoek betreffende de gebeurtenissen in Rwanda neemt een einde op 2 december aanstaande.

Namens de commissie stel ik voor haar mandaat te verlengen tot uiterlijk 6 december 1997, zodat vóór het kerstecres toch nog een debat in de plenaire vergadering kan plaatshebben.

Ondanks onze drukke werkzaamheden van de voorbije dagen en nachten is de commissie, gezien de omvang van het rapport dat ongeveer 900 bladzijden telt, er nog niet in geslaagd tot een besluit te komen.

Is de Senaat het met dit voorstel eens ?

Le Sénat est-il d'accord avec cette proposition ? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

WETSONTWERP HOUDENDE VERBOD OP DE RECLAME  
VOOR TABAKSPRODUCTEN (EVOCATIE)

*Aangehouden stemmingen*

*Stemming over het geheel*

PROJET DE LOI INTERDISANT LA PUBLICITÉ POUR LES  
PRODUITS DU TABAC (ÉVOCATION)

*Votes réservés*

*Vote sur l'ensemble*

**De voorzitter.** — Dames en heren, we moeten ons eerst uitspreken over het voorstel tot beslissing om het wetsontwerp niet te amenderen, uitgaande van de heer Verreycken.

Nous devons nous prononcer tout d'abord sur la proposition de M. Verreycken visant à ne pas amender le projet de loi.

Het woord is aan de heer Loones voor een stemverklaring.

**De heer Loones** (VU). — Mijnheer de voorzitter, we zullen tegen het voorstel tot niet-amendering stemmen. Alhoewel het op het eerste gezicht niet zo lijkt, sluit onze houding van vandaag aan bij het standpunt dat we twee weken geleden innamen. We wilden het voorstel tot niet-amendering toen steunen om te vermijden dat de commissie al het werk zou moeten overdoen. Aangezien dit intussen toch is gebeurd, is het dan ook het beste nu over de amendementen te stemmen.

**De voorzitter**. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

**De heer Boutmans** (Agaley). — Mijnheer de voorzitter, we zullen om dezelfde redenen tegen dit voorstel tot niet-amendering stemmen. Zoals ik ook vorige keer heb gezegd, zijn we voorstander van een debat over de grond van de materie en van een stemming over de amendementen, opdat ieders houding duidelijk blijke.

**De voorzitter**. — We gaan over tot de stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
60 stemmen neen.  
60 votent non.  
4 stemmen ja.  
4 votent oui.

Derhalve is het voorstel niet aangenomen.

En conséquence, la proposition n'est pas adoptée.

Neen hebben gestemd :  
Ont voté non :

MM. Anciaux, Bock, Bourgeois, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :  
Ont voté oui :

MM. Buelens, Ceder, Van Hauthem et Verreycken.

**De voorzitter**. — We gaan over tot de stemming over amendement A van mevrouw Van der Wildt c.s. bij artikel 3.

Nous passons au vote sur l'amendement A de Mme Van der Wildt et consorts à l'article 3.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
34 stemmen neen.  
34 votent non.  
28 stemmen ja.  
28 votent oui.  
2 onthouden zich.  
2 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd :  
Ont voté non :

MM. Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Delcroix, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, Mayence-Goossens, MM. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Swaelen, Urbain, Vandenberghe, Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :  
Ont voté oui :

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich :  
Se sont abstenus :

M. D'Hooghe et Mme Milquet.

**De voorzitter**. — We gaan over tot de stemming over amendement B van mevrouw Van der Wildt c.s. bij artikel 3.

Nous passons au vote sur l'amendement B de Mme Van der Wildt et consorts à l'article 3.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
31 stemmen neen.  
31 votent non.  
29 stemmen ja.  
29 votent oui.  
4 onthouden zich.  
4 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd :  
Ont voté non :

MM. Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Delcroix, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mmes Leduc, Lizin, Mayence-Goossens, M. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Swaelen, Vandenberghe, Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :  
Ont voté oui :

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Loones,

Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Busquin, D'Hooghe, Lallemand et Mme Milquet.

**M. le président.** — Nous devons voter maintenant sur l'amendement de Mme Delcourt à l'article 3.

Wij stemmen over het amendement van mevrouw Delcourt bij artikel 3.

Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

**De heer Boutmans** (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, mijn fractie zal zich bij de stemming over dit amendement onthouden. Daarover kan geen misverstand bestaan. Dit amendement zou de tekst weliswaar opnieuw in een iets minder ongunstige zin bij de oorspronkelijke door de Kamer overgezonden tekst laten aansluiten, maar ons uitgangspunt was steeds het behoud van deze tekst. Geen enkel uitstel is voor ons aanvaardbaar.

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt voor een stemverklaring.

**Mevrouw Van der Wildt** (SP). — Mijnheer de voorzitter, ook de SP-fractie zal zich bij de stemming over dit amendement onthouden en wel op grond van dezelfde argumenten als aangehaald door de heer Boutmans. Aangezien het principe van de uitzondering overeind blijft, ook al is het in de tijd beperkt, zullen we ons niet tot een ja-stem laten verleiden.

**M. le président.** — La parole est à Mme Dardenne pour une explication de vote.

**Mme Dardenne** (Écolo). — Monsieur le président, nous nous abstiendrons également sur cet amendement pour les raisons déjà évoquées. Par ailleurs, même si ce texte constitue un progrès par rapport à celui proposé par la commission, il ne nous satisfait pas. Nous souhaitons en effet revenir au texte adopté par la Chambre.

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Loones voor een stemverklaring.

**De heer Loones** (VU). — Mijnheer de voorzitter, mijn fractie zal tegenstemmen en zodoende duidelijk tot uiting laten komen dat we voorstander blijven van de oorspronkelijke, door de Kamer overgezonden tekst. Dit amendement kan hoogstens een schaaamlapje zijn voor de nieuwe tekst.

**M. le président.** — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

64 membres sont présents.

64 leden zijn aanwezig.

33 votent non.

33 stemmen neen.

12 votent oui.

12 stemmen ja.

19 s'abstiennent.

19 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bock, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mmes Leduc, Lizin, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, M. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Vandembroeke, Van Hauthem, Vergote, Verreycken et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bourgeois, Caluwé, Mmes Cantillon, de Bethune, Delcourt-Pêtre, M. Delcroix, Mme Milquet, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Vandenberghe et Weyts.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Boutmans, Busquin, Daras, Mme Dardenne, M. D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Lallemand, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, MM. Tobback, Urbain et Mme Van der Wildt.

**M. le président.** — Nous passons au vote sur l'amendement de Mme Dardenne et consorts à l'article 3.

Wij stemmen over het amendement van mevrouw Dardenne c.s. bij artikel 3.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

63 membres sont présents.

63 leden zijn aanwezig.

51 votent non.

51 stemmen neen.

9 votent oui.

9 stemmen ja.

3 s'abstiennent.

3 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Erdman, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Loones, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Boutmans, Buelens, Ceder, Daras, Mmes Dardenne, Dua, MM. Jonckheer, Van Hauthem et Verreycken.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

Mme de Bethune, M. D'Hooghe et Mme Milquet.

**De voorzitter.** — We stemmen over de amendementen A en B van mevrouw Van der Wildt, c.s. bij artikel 6.



Nous passons au vote sur les amendements A et B de Mme Van der Wildt et consorts à l'article 6.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
31 stemmen neen.  
31 votent non.  
29 stemmen ja  
29 votent oui.  
4 onthouden zich.  
4 s'abstiennent.

Derhalve zijn de amendementen niet aangenomen.  
En conséquence, les amendements ne sont pas adoptés.

Neen hebben gestemd:  
Ont voté non:

MM. Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mmes Leduc, Lizin, Mayence-Goossens, Milquet, M. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:  
Ont voté oui:

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich:  
Se sont abstenus:

MM. Busquin, D'Hooghe, Lallemand et Vandenberghé.

**De voorzitter.** — We stemmen over het amendement van mevrouw Van der Wildt c.s. dat ertoe strekt een artikel *8bis* (nieuw) in te voegen.

Nous passons au vote sur l'amendement de Mme Van der Wildt et consorts tendant à l'insertion d'un article *8bis* (nouveau).

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
30 stemmen neen.  
30 votent non.  
30 stemmen ja  
30 votent oui.  
4 onthouden zich.  
4 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.  
En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:  
Ont voté non:

MM. Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Delcroix, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart,

Hatry, Hazette, Hotyat, Mmes Leduc, Lizin, Mayence-Goossens, M. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:  
Ont voté oui:

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich:  
Se sont abstenus:

MM. D'Hooghe, Lallemand, Mme Milquet et M. Vandenberghé.

**De voorzitter.** — We stemmen over het amendement van mevrouw Van der Wildt c.s. bij artikel 9.

Nous passons au vote sur l'amendement de Mme Van der Wildt et consorts à l'article 9.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.  
64 membres sont présents.  
33 stemmen neen.  
33 votent non.  
28 stemmen ja  
28 votent oui.  
3 onthouden zich.  
3 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.  
En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:  
Ont voté non:

MM. Bock, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Delcroix, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, Mayence-Goossens, Milquet, M. Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Poty, Santkin, Urbain, Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:  
Ont voté oui:

MM. Anciaux, Boutmans, Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, Dua, MM. Erdman, Hostekint, Jonckheer, Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem et Verreycken.

Onthouden hebben zich:  
Se sont abstenus:

MM. D'Hooghe, Swaelen et Vandenberghé.

**De voorzitter.** — We moeten ons uitspreken over het amendement van mevrouw Cantillon c.s. bij artikel 9.

Nous avons enfin à nous prononcer sur l'amendement de Mme Cantillon et consorts à l'article 9.

Het woord is aan mevrouw Cantillon.

**Mevrouw Cantillon** (CVP). — Mijnheer de voorzitter, aangezien de amendementen van mevrouw Van der Wildt niet zijn goedgekeurd en wij dus terugkeren naar de tekst die door de commissie werd aangenomen, is mijn amendement zonder voorwerp geworden. De commissietekst voorziet immers in een uitzondering voor een periode van drie jaar die eenmaal verlengbaar is. Het heeft dan ook geen zin de wet in werking te laten treden op 1 januari 2002. Ik trek mijn amendement dus in.

**M. le président.** — Het amendement wordt ingetrokken.

L'amendement est donc retiré.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

La parole est à M. Happart pour une explication de vote.

**M. Happart** (PS). — Monsieur le président, la majorité des membres du groupe socialiste votera en faveur du projet de loi visant l'interdiction de la publicité pour les produits du tabac, tel qu'adopté en commission des Affaires sociales la semaine dernière.

Ce texte est le fruit d'un intense travail en commission qui a duré plusieurs mois et la démocratie parlementaire y a trouvé son compte puisque, après de nombreuses auditions, quelque 35 amendements ont été déposés.

À la suite du dépôt de nouveaux amendements en séance plénière le 12 novembre dernier, le dossier a été renvoyé en commission des Affaires sociales pour examen complémentaire. La discussion fructueuse qui a suivi a notamment porté sur l'amendement de Mme Delcourt visant à prévoir une dérogation unique de trois ans maximum pour la publicité pour les produits du tabac faite dans le cadre du parrainage ou de la sponsorship d'événements sportifs mécaniques ou culturels durant les six semaines qui précèdent l'événement et durant celui-ci.

Certains membres de mon groupe étaient réservés quant à l'introduction d'une période de transition trop longue; d'autres se sont prononcés pour l'amendement autorisant la dérogation au principe général d'interdiction pour une durée maximum de trois ans, renouvelable une fois. Cette mesure devrait permettre aux organisateurs des événements visés de trouver d'autres sponsors. La dérogation serait accordée par le ministre ayant la Santé publique dans ses attributions, après avis du ministre des Affaires économiques.

Une interdiction totale et brutale de la publicité aurait en effet entraîné des conséquences économiques importantes pour nos régions. De nombreuses activités culturelles risquaient de disparaître et l'organisation d'épreuves internationales aurait été impossible à mettre sur pied, avec des conséquences non négligeables en matière d'emploi.

Pour l'heure, il ne convient pas de délocaliser des manifestations de niveau international vers d'autres pays où la législation est encore moins rigide, d'autant qu'une mesure d'interdiction de la publicité prise isolément serait sans effet sur la santé publique, puisque le public belge continuerait de voir la publicité en suivant la transmission des événements sportifs et culturels via les médias étrangers.

Le groupe socialiste est bien évidemment sensibilisé avant tout par la nécessité de promouvoir la santé publique. Mais nous sommes convaincus qu'une réglementation efficace passe par une harmonisation européenne. À cet égard, nous serons bien évidemment attentifs aux décisions de la prochaine réunion du Conseil européen des ministres de la Santé publique qui se déroulera le 4 décembre prochain. (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt voor een stemverklaring.

**Mevrouw Van der Wildt** (SP). — Mijnheer de voorzitter, zoals daarstraks bij de algemene bespreking werd aangekondigd, zal de SP-fractie het ontwerp niet goedkeuren omdat onze amen-

dementen niet zijn aangenomen. Ik wil toch even in herinnering brengen dat de SP-fractie niet heeft geëvoceerd. Dat wil zeggen dat we akkoord gingen met de initiële tekst die in de Kamer werd goedgekeurd. We hebben verschillende pogingen gedaan om deze tekst te doen aanvaarden door steeds opnieuw amendementen in te dienen en door een consequente houding aan te nemen in de commissie. Met de tekst zoals hij nu voorligt kunnen we het niet eens zijn, niet omdat we tegen een regeling inzake tabaksreclame zijn, maar omdat de procedure en de uitzonderingen voor ons een lege doos zijn. We zullen tegen het wetsontwerp stemmen om een duidelijk signaal te geven en vooral om onze verontwaardiging te uiten over het feit dat de Senaat gezwich is voor het lobbyen tussen motorsport en de tabaksreclame. (*Applaus.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

**De heer Boutmans** (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, de lobby van het grote geld heeft vandaag weer een overwinning in het verschieft. Uit het commissieverslag blijkt dat dit spel al twintig jaar, of zelfs langer duurt. Telkens weer opnieuw wordt een ernstige regeling van de tabaksreclame in het belang van de volksgezondheid, specifiek in het belang van de jongeren, onmogelijk gemaakt door een samengaan van verschillende grootgeldlobby's. Als de stemming geeft wat we helaas verwachten is het hen, zoals trouwens in diverse andere landen, weer eens gelukt.

Agalev zal de voorliggende tekst niet goedkeuren omdat we hem veel te laks vinden, maar vooral omdat we met een neen-stem er de klemtoon willen op leggen dat we de tekst die goedgekeurd werd in de Kamer niet geamendeerd willen zien. We vinden het een uitstekende tekst en wensen hem als zodanig te behouden. (*Applaus.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Verreycken voor een stemverklaring.

**De heer Verreycken** (VI. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, uit de algemene bespreking en uit de stemming over de amendementen blijkt dat de slag mogelijk zal worden thuisgehaald door het nieuwe «FDF», het Front de Francorchamps.

Er werd op een indrukwekkende manier gelobbyd. Blijkbaar zijn heel wat mensen daarvoor gevoelig, evenals voor grote dure mappen. Het stemgedrag van sommige collega's doet vermoeden dat hier electorale belangen meespelen, die weliswaar worden vermomd als economische en tewerkstellingsoverwegingen. Toegeven aan die lobby's is, niet enkel voor afzonderlijke individuen, maar ook voor de Senaat als instelling beschamend. Het Vlaams Blok zal de gewijzigde tekst niet aannemen. We hebben meer respect voor overwegingen van volksgezondheid dan voor overwegingen van lobby's zoals deze van de Francorchamps-groep. (*Applaus.*)

**Mevrouw Lizin** (PS). — Er zijn ook Vlaamse piloten.

**M. le président.** — La parole est à Mme Dardenne pour une explication de vote

**Mme Dardenne** (Écolo). — Monsieur le président, pour paraphraser M. Happart, si ce texte est le fruit d'une réflexion soutenue en commission, il est surtout le résultat d'un travail intense de lobbying.

En ce qui nous concerne, nous n'avons pas l'habitude de monnayer la santé publique. Nous voterons donc contre ce texte parce que nous considérons qu'il vide complètement de son sens le projet initial que nous voulons renvoyer à la Chambre pour donner — comme vient de le dire Mme Van der Wildt — un signal fort, afin que la Chambre prenne ses responsabilités puisque nous ne l'avons pas fait! (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Loones voor een stemverklaring.

**De heer Loones** (VU). — Mijnheer de voorzitter, de Volksunie-fractie zal uiteraard tegen deze afgezwakte tekst stemmen om verschillende redenen.

In de eerste plaats blijven we op die manier consequent met de houding die onze VU-collega's in de Kamer hebben aangenomen.

In de tweede plaats geven we zo uiting aan onze groeiende averij tegen een overgecommercialiseerde maatschappij waarin het straatbeeld hoe langer hoe meer bedorven wordt door allerlei reclame.

Persoonlijk geniet ik intens van deze gelegenheid waarin ik mij eindelijk eens kan afzetten tegen mijn fractiegenoten, die beiden verstokte rokers zijn. (*Applaus.*)

**M. le président.** — La parole est à Mme Willame pour une explication de vote.

**Mme Willame-Boonen (PSC).** — Monsieur le président, vu la très grande sensibilité de certains sénateurs sur l'aspect santé et d'autres sur les retombées économiques de ce projet — ces derniers n'étant en outre pas convaincus de la relation de cause à effet entre la publicité pour le tabac et le fait de fumer —, le groupe PSC a décidé de laisser ses membres s'exprimer librement.

À titre personnel, il me semble toutefois que le nouvel amendement adopté en commission constitue une avancée considérable puisqu'il fixe désormais une limite dans le temps. (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Cantillon voor een stemverklaring.

**Mevrouw Cantillon (CVP).** — Mijnheer de voorzitter, vele leden van de CVP-fractie zullen eveneens tegen dit wetsontwerp stemmen, niet omdat ze gekant zijn tegen de geest ervan, maar omdat de geamendeerde tekst weerspiegelt hoezeer de particuliere economische belangen het andermaal hebben gehaald op het algemeen welzijn van de bevolking.

Met een heel redelijk tussenvoorstel om in een beperkte overgangperiode van drie jaar te voorzien hadden we de economische sectoren, zowel de grote als de kleine, de gelegenheid willen geven zich aan de nieuwe wetgeving aan te passen. Aangezien we hiervoor geen meerderheid hebben gevonden, zullen we de uiteindelijke tekst niet goedkeuren. (*Applaus.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan de heer Staes voor een stemverklaring.

**De heer Staes (CVP).** — Mijnheer de voorzitter ik behoor tot degenen die tegen dit wetsontwerp zullen stemmen. Jarenlang heb ik mij onledig gehouden met de bestrijding van allerlei schadelijke stoffen in het milieu en in de menselijke omgeving. Ik blijf mij inzetten voor de verdediging van de volksgezondheid en zal dat ook in de toekomst doen. Dat is de reden waarom ik ook vandaag consequent handel en waarom ik tegen dit wetsontwerp stem.

**M. le président.** — La parole est à M. Foret pour une explication de vote.

**M. Foret (PRL-FDF).** — Monsieur le président, les membres du groupe PRL-FDF voteront eux aussi librement et en conscience, et non en fonction d'un mot d'ordre. Nous pensons toutefois unanimement que ce texte représente un bon équilibre entre le souci de préserver la santé publique et la volonté de ne pas mettre en péril un secteur économique dont dépendent, d'une part, quantité d'emplois et, d'autre part, de nombreuses manifestations culturelles et sportives, dans l'état actuel des choses. (*Applaudissements.*)

**De voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Nelis voor een stemverklaring.

**Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD).** — Mijnheer de voorzitter, namens de VLD-fractie heb ik daarstraks al onze argumenten opgesomd. We zijn ervan overtuigd dat achter het verbod op tabaksreclame een hypocriete houding schuilt. Enerzijds doet men inspanningen om het tabaksverbruik in te perken en anderzijds financiert de Europese Unie de tabaksproductie via haar landbouwbeleid. In 1994 besteedde de Europese Unie 42 miljard aan subsidies voor de tabaksindustrie. Geïsoleerde maatregelen

zijn een maat voor niets. Voor de VLD-fractie is de voorgestelde uitzondering voor sport- en culturele activiteiten ook niet ideaal, maar wij vinden de versie die nu voorligt toch beter dan het oorspronkelijke ontwerp van de Kamer. In de VLD-fractie zal ieder dus volgens zijn eigen visie stemmen. Sommigen zullen voor het wetsontwerp stemmen opdat men niet verkeerdelijk de indruk zou krijgen dat de VLD-fractie het voorstel van de Kamer goedkeurt.

**De voorzitter.** — We stemmen nu over het geheel.

Nous passons au vote.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

64 leden zijn aanwezig.

64 membres sont présents.

33 stemmen neen.

33 votent non.

27 stemmen ja.

27 votent oui.

4 onthouden zich.

4 s'abstiennent.

Derhalve is het wetsontwerp niet aangenomen.

En conséquence, le projet de loi n'est pas adopté. (*Applaudissements.*)

Aangezien we dit ontwerp niet hebben aangenomen, wordt de Senaat geacht beslist te hebben dit wetsontwerp niet te amenderen. Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden met het oog op de koninklijke bekrachtiging.

Étant donné que le Sénat n'a pas adopté ce projet de loi, il est censé avoir décidé de ne pas l'amender. Le projet sera transmis à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Anciaux, Bourgeois, Boutmans, Buelens, Mmes Caluwé, Cantillon, MM. Ceder, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Dua, MM. Erdman, Goovaerts, Hostekint, Jonckheer, Leduc, Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Pinoie, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Vandenberghe, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem, Verreycken en Weyts.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

M. Bock, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, Foret, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Lallemand, Mmes Lizin, Mayence-Goossens, MM. Mouton, Notomb, Poty, Santkin, Urbain, Vergote en Mme. Willame-Boonen.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

Mme Delcourt-Pêtre, M. D'Hooghe, Mmes Milquet, Nelis-Van Liedekerke.

## COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT

### MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

**M. le président.** — Mesdames, messieurs, eu égard à la prolongation du mandat de la commission d'enquête parlementaire concernant les événements du Rwanda, Mme Bribosia m'a fait savoir que sa démission prend effet non plus à partir du 3 décembre, mais plutôt à partir du 7 décembre prochain.

Gelet op de verlenging van het mandaat van de parlementaire commissie van onderzoek betreffende de gebeurtenissen in Rwanda heeft mevrouw Bribosia mij meegedeeld dat haar ontslag niet meer ingaat op 3 december, maar wel op 7 december eerstkomend.

#### REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

#### ORDRE DES TRAVAUX

**De voorzitter.** — Dames en heren, de eerstvolgende vergadering van de Senaat vindt plaats op woensdag 3 december 1997 om 10 uur.

La prochaine séance du Sénat aura lieu le mercredi 3 décembre 1997 à 10 heures.

Ik neem aan dat u bereid bent het aan uw voorzitter over te laten de agenda van de eerstkomende vergaderingen vast te leggen.

Je présume que le Sénat laissera à son président le soin d'en fixer l'ordre du jour. (*Assentiment.*)

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le mercredi 3 décembre 1997 à 10 heures.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 3 december 1997 om 10 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 19 h 20.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 19.20 uur.*)